

ILÆFTSKEEN

TIDSSKRIFT FOR NY LITTERATUR

#33 • 2005

TEMA: ESKE K. MATHIESEN

Det har vist længe været lidt af en hemmelighed, at Eske K. Mathiesen er én af Danmarks bedste digtere, og er det sandsynligvis stadigvæk for Eske K. Mathiesen selv, der med stor kærlighed til det gode boghåndværk udgiver mange af sine bøger i periferien af den danske forlagsverden, f.eks. Clausens Kunsthandel eller på små trykkerier som Gullanders Bogtrykkeri.

Ikke at Eske K. Mathiesen altid er lige god, men med dette temanummer af *Ildfisken* vil vi gerne pege på en digter, der – når han er bedst – er bedre end de fleste. Som Morten Søndergaard skriver her i nummeret om *Brøndums Encyklopædi*; at det var »en bog, hvis eneste berettigelse, skulle det vise sig, var at gøre plads til Eske K. Mathiesens tekster«.

Vi bringer tekster af Mathiesen selv, bl.a. fra den netop udkomne bog *Landet rundt*. Lars Bukdahl har skrevet en artikel, der ikke kun portrætterer Eske K. Mathiesen, men også Lars Bukdahl selv i sit forsøg på at skrive om et forfatterskab, som han holder så meget af. Jeg har haft en samtale med Mathiesen, der bl.a. fortæller om udviklingen i sit forfatterskab, om humorens og billedkunstens betydning, om krager og en topløs ekspeditrice i et antikvariat.

Endelig har vi bedt en række forfattere, venner og beslægtede kolleger, skrive en tekst til Eske: Fra Asger Schnack (her under navnet Pardekooper), der var Mathiesens redaktør på forlaget Swing i 70'erne til Eli I. Lund, der har lavet tekstarbejdet med Mathiesens samlede digte, der udkom for nylig på forlaget Arena redigeret af Lars Bukdahl og Christian Dorph.

Carsten René Nielsen

Ved Brugsen i Spøttrup stod i gamle dage en med tiden noget afskallet lyseblå poesiautomat ved siden af den grå cigaretautomat. Ældre folk sagde, at den havde stået der siden bondekrigenes tid. Når man puttede 10 øre i sprækken, fremsagde en metallisk, operaagtig stemme denne strofe:

Flygte hvem som flygte kan,
der blir krig i dette land.
Her er femten rige svin,
der gør folket helt til grin.

Så var der et øjeblikks pause. Derpå hørte man uddelerens falset kvække: Og så gir Brugsen dividende! Og så gir Brugsen dividende!

Det var ikke bare bøger. Den kongelige bibliotekstyv stjal også de kvindelige studerendes cykelpumper. Så stod de der med en flad og uden pumpe, og så kom han tilfældigvis forbi med sin pose fyldt af inkunabler. Skal du have hjælp min pige? spurgte tyven, lagde sig på knæ og sugede den allersidste luft ud af slangen, slikkede sig om munden, rejste sig og gik sin vej, fnisende som en pludselig punktering. Og mange af de kvindelige studerende, der havde tilkæmpet sig nogle timers arbejde på Det kongelige Bibliotek, og kom lige hjemme fra mor og far og skolekæresten i provinsen, de var ikke vant til den stil, så de satte sig på en bæk i bibliotekshaven; først tørrede de den ren for dueklatter med lommetørklædet, så græd de lidt, og så pudsede de næsen. Det varede aldrig længe, så kom havebetjenten og spurgte høfligt: Skal jeg tælle Deres tårer Frøken? Hvorefter pigen blev lettet, smilede og svarede: Det kan De da ikke, Hr. Havebetjent, for mine tårer har samlet sig i en lille sø, og i den sø svømmer en lille hvid and rundt, det er i virkeligheden mig, og nu flyver jeg op på Provianthusets tag og ser om jeg dog ikke skulle kunne få et glimt af det, jeg alt for tidligt og alt for hastigt forlod.

Velkommen til Viborg, kålormenes by. I haverne, i omegnen, langt ud over markerne lever de deres stille, grådige, undertiden grublende liv, indtil de en tidlig morgen med ét slag kaster alle hængninger, forsyner hinanden med vinger og samler sig til en hvid sky af sommerfugle, der fuldstændig dækker domkirketårnet, inden den fanger vinden og lader sig drive vestpå. I flere dage driver den, ud over Vesterhavet, indtil den når den skotske kyst. Her udskiller en lille flok sig med den specielle hensigt på universitetsbiblioteket i Edinburg, med flagrende forventningsfulde vinger, at blade sig frem til den side i Robert Henrysouns »Moral Fables« (trykt 1571 af selveste Thomas Bassandyne i Edinburg), hvor hanen finder diamanten i møddingen og ikke aner, hvad den skal stille op med den.

KlarinetGilbert, som de sidste år boede i en klam kælder i Wildersgade, gik igennem isen, da han ville skyde genvej over kanalen til Stærkodder, hvor Morbærsnedkeren havde lovet ham, at der var porter i sigte. Desværre fik han lov at spille en anelse for længe for hundestøjlerne. Og da han dukkede op igen, gad han alligevel ikke drikke porteren.

Det var ikke første gang, KlarinetGilbert faldt i vandet. Det var gennem årene sket så ofte, at flere havde opfordret ham til at skifte instrument til vandorgel. Men Gilbert havde sin klarinet, og den holdt han fast ved. Faktisk så fast, at vi bliver nødt til at begrave ham med den: Én hvidmalet fyrretræskiste med høj rejsning, som bedemanden noterede i sin ordrebog.

KlarinetGilbert var af fin familie, ude fra de forgyldte forstæder, med travbane i baghaven og tjenestefolk ikke bare til det grove. I dåbsgave havde han fået et livsvarigt medlemskab af Det konservative Folkeparti. Han så med bekymring på alle de stridigheder, som gennem årene truede med at splitte partiet. Derfor var han glad, da Bendt endelig kom til. Måske var Bendt ikke så kvik; men han var det på en ægte konservativ måde, som KlarinetGilbert sagde. Conny var han betænkelig ved. Hun var så flyvsk om munden. Og set i profil lignede hun en radikal. Eller det der var værre.

Tilværelsen har fået en grim revne ved Gilberts død. Den bliver svær at klinke, og klangen bliver aldrig den samme.

I al beskedenhed: KÆMPE-ESKE!

I DET MINDSTE IKKE DET STORE ESSAY OM ESKE K. MATHIESEN

Jeg har gået som den varme grød om katten i snart to måneder nu uden at kunne få hul på den artikel om Eske K. Mathiesen, som jeg for længst har lovet *Ildfisken*. Jeg tror problemet er, at jeg så Det Store Essay Om Eske K. Mathiesen for mig, selve det forfatterskabsportræt, der glimrer så trist ved sit fravær i den nye udgave af *Danske digtere i det 20. århundrede*, og som jeg også både bør og hjertens gerne vil skrive. Bare ikke lige nu åbenbart! Og det er ikke (kun) fordi jeg er træt af Mathiesen-Monumentaltet efter sammen med Christian Dorph og digteren selv at have redigeret eller rettere *organiseret* murstenen *ESKE · Eske K. Mathiesen · Forsamlet poesi*, som udkom her i foråret 2005, og ikke (kun) fordi Erik Skyum-Nielsen løb med efterskrifttjansen, som han selvfølgelig har løst forbilledligt og (ikke men) Skyumsk. Det er også fordi, jeg kvier mig ved at befatte mig olympisk typologiserende og kanoniserende med et forfatterskab, der er mig så – hvad er det mindst pinlige ord? – kært. Og bl.a. er mig kært ved så uretfærdigt (men ikke uforklarligt) at have undgået litteraturhistorie-indlemmelse og kvalificeret kritik (Skyums efterskrift er i den henseende en *first*, Gustava/Schnacks opsats i *80 moderne danske digtere* fungerer mest som en foreløbig (men glimrende) skitse) og ved fortløbende helt (u)bevidst at have omgået det etablerede bog- og forlagssystem, fra gækkebreve til nytårshilsener. Det er på en lettere sentimental facon kolossalt kært at have en digter for sig selv på den måde, men det er jo ærligt talt også ret åndssvagt, og derfor har jeg

løbende ikke helmet med at propagandere for nye og gamle EKM-værker i både avisen, antologier og mursten. Der er med andre ord ingen undskyldning for, at dette ikke bliver Det Store Essay Om Eske K. Mathiesen, men der er i det mindste den forklaring, at jeg, før det nødvendige bogholderi tager over, lige vil udfærdige en velunderbygget kærlighedserklæring.

Grunden til, at det ikke er uforklarligt, at Thomas Bredsdorff (heldigvis) ikke har og heller ikke kommer til at skrive en monografi om Eske K. Mathiesen, er, at hans poesi (også i prosaen) er så forbandet *selvindlysende*, med tryk på lysende; og én ting er Thomas Bredsdorff, der nemlig heller ikke kan få øje på, hvor selvformørkende Henrik Nordbrandts poesi egentlig er (blevet), også for oplyst attituderelativistiske og postmodernistiske læsere er den selvindlysende poesi ualmindelig svær at gribe og fiksere kritisk, hvilket er endnu en dårlig grund til at tøve overfor et ultimativt forfatterskabsportræt, der jo nemlig kan blive nødt til at forklare helt præcist, hvorfor manden er så god. Jeg tror også, det er sværere med Mathiesen end med lige så stolt fortolkningsresistente 70'er-generationskammerater som Per Aage Brandt, Rolf Gjedsted, Henrik Have, Louis Jensen, Marianne Larsen, Peter Laugesen, Viggo Madsen, Henning Mortensen, Knud Steffen Nielsen, Peter Nielsen, Laus Strandby Nielsen og Dan Turèll, og måske har det noget at gøre med, at bortset lige fra de allertidligste tekster til især *Hvedekorn* (hvoraf en skønsm buket er optrykt i murstenen *ESKE*) så har Mathiesen aldrig flashet tydeligt aflæselige avantgardistiske credoer, rammesætninger og effekter *up front*, undergravningen af centrallyrikken (og -prosaen!) har hele (bog)vejen igennem været konstruktiv og traditionsbunden (med en parentes om humoreskerne & groteskerne i *Skoledage*, *Brøndums Encyklopædi* og *Uglemærker*, som dog akkurat er for sjove og sjofle og bare lystige til at signalere traditionel (!) avantgarde). Mathiesens poesi ligner og føles som traditionel poesi (og prosaen som traditionel prosa), men som den forkerte traditionelle poesi (og prosa) i forhold til centrallyrikkens (og -prosaens) oppustede selvforståelse (men sgu også decentrallyrikkens (og -prosaens)); Skyum har i sin *ESKE*-efterskrift en god opremsning af de antikke digtarter, som Mathiesen

genoptager og fornyr, og hvoraf de fleste i en moderne centrallyrik uden videre vil blive opfattet som inferiøre: »epigrammet, elegien, hymnen og verssatiren, ja selv oden og den fyndige gravskrift«. Man kan godt oprette den forskel, at hvor Mathiesen i sine første halvferdserbøger insisterede på en traditionalisme på grænsen til det pastichiose (især i forhold til folkedigning), har forholdet til forbillederne i det modne værk været anderledes (og stadig mere) frigjort og umærkeligt. Og jo umærkeligere en poesi i det hele taget, jo mærkeligere og besværligere at skulle forklare dens kvaliteter, for nu lige uelegant nok (emnet taget i betragtning) at vende tilbage til min pointe.

Nu er jeg allerede begyndt at katalogisere og strukturere på forfatterskabet, og det måtte jeg vistnok ikke, men det kan jeg da godt gøre alligevel. Dette er indholdsfortegnelsen til *ESKE – Eske K. Mathiesen – Forsamlet poesi*: »1993 – 2004«: *Skoledage*, 1993, *Der var engang en sommer*, 1993, *Bidrag til Brøndums Encyklopædi*, 1994, *Skyggen af en myg*, 1995, *Den blå kyst*, 1999, *Uglemærker*, 2001, *Herbarium*, 2002, *Digte fra marsken*, 2002, *At lytte til lærken*, 2003, *Kæpheste*, 2004, *Udsigt fra et muldvarpeskud*, 2004, *Løse tekster 1993–2004*, »1980–1992«: *Epigrammer*, 1982, *Fuglevarsler*, 1986, *Her*, 1988, *Noter*, 1990, *Den leende have*, 1991, *Løse tekster 1979–1992*, »1969–1979«: *Blomstergåder og dyrerim*, 1975, *Fra spætternes have*, 1976, *Ind i gåsens vendekreds*, 1977, *Gule bjælder*, 1978, *Løse tekster 1969–1979*. De tre afsnits omvendte kronologi skyldes lige præcis den øgede selvindlysende effekt i den modne poesi, der passende kan få til opgave at lokke poesi-husarerne indenfor og føre dem helt frem til den anderledes specialiserede søde ende, dvs. begyndelse. Som fylder mere end som så pga. det meget versrige indhold i især *Fra spætternes have* (som i høj grad er en Greatest Hits-opsamling) og *Ind i gåsens vendekreds*, hvilket på den anden side ikke ændrer på, at de mange bogtitler 1994–2004 dokumenterer en reel rasende (mild) raptus, til gengæld fik firsernes forholdsvis få poesititler jo følgeskab af de fire bind almanakhistorier, *Almanakhistorier*, 1981, *Den sovende hyrde*, 1982, *Visdomskilden*, 1983, og *Den dårlige nar*. Hertil kommer Mathiesens produktion af børnebøger (stadigvæk en effektivt ugleset litteraturart), der har været støt stigende gennem

90'erne i form af først og fremmest billedbøger, senest kom *Den punkterede nisse*, 2004, som jeg desværre ikke har fået læst, plus jo de store og små bøger om folkemindvidenskabelige emner, der i tide og utide er kommet gennem alle årene. Jeg kunne have lyst til at fremhæve skriftet *Havet er mit*, 2000, som jeg i sin tid skrev en såkaldt »petit« om, der imidlertid aldrig kom i avisen, så den følger poetisk retfærdigt her:

»Vores petithelt digteren og folkloristen Eske K. Mathiesen har udsendt et nyt, lille småskrift (det fortjener dobbeltkonfekten), det 24 sider korte (så blev minikonfekten tredobbelt) *Havet er mit*. Således præsenterer Mathiesen selv skriftets emne i det første afsnit: »I den lille gruppe sunget folkedigtning, som folklorister plejer at kalde naturlyd, altså efterligninger af dyrs, fugles og anden lyd (f.eks. vognhjul, kogende grødgryder og kirkeklokker), findes også et par tolkninger af havlittens (*clangula hyemalis*) forårssang. Den er skøn og vild, har altid gjort indtryk; Erik Pontoppidan beskriver den således Den danske Atlas som liflig, både syngende og skrivende (Pontoppidan 1763–81, III, 342).« Dette er folkloristen Mathiesen i en nøddeskal, poesi og videnskab, der går op i en finere enhed! Det lille, korte småskrift tager udgangspunkt i den bornholmske kantor H. Johansens version, der nodeløst og på rigsdansk lyder sådan her: »Hav, hav, hav, havet er mit!/ Land, land, land, landet er dit!« Denne forunderligt klare og rene fortolkning af havlittens sang analyseres på kryds og tværs (Mathiesen peger bl.a. på den let hoverende tone, vendt mod jægere, der kan læses ind i teksten), afslutningsvis inddrages nogle interessante finske fortolkninger indspundet i myte og eventyr. Jeg synes personligt den slags er vildt fascinerende, både i dets uendeligt lille, lærd kildehenvisende specificitet (som den absolutte havlitsangfortolkningsencyklopædi) og i dets perspektivering af folkedigtningens omvendt avantgardistiske rigdom af fantastiske former og genrer. Som den folkelige ekstremist selv stilfærdigt formulerer det til allersidst: »Lokkeråbet har formentlig eksisteret lige så længe man har jaget, den sproglige leg med fuglenes leg måske også. Måske er det i det hele taget de sidste rester af en sammensat mundtlig overleveret lydefterlignende digtning vi står med i dag?

Overleveret af fugle, jægere og remseglade børn i fællesskab. Bag adskillige af de uanseelige lydtolkninger åbner der sig perspektiver langt tilbage i tiden.« Vi ønsker os, nej vi kræver en 600 sider tyk Naturlydenes Litteraturhistorie!

Efterligninger af fuglesang optræder igen og igen i Mathiesens digte, og velsagtens fordi fuglene er og bliver digterens nærmeste og til hver en tid aldeles suveræne konkurrenter, her en lokal og momentan fortolkning af vipstjertens staccato-kvidren fra samlingen med den sigende (og kønne) titel *At lytte til lærken* (først lige en naturlig æblelyd):

Bump! Et tungt æble
hamrer ned i græsplænen lige
ved siden af vipstjerten. Forbier! kvidrer den
Forbier! Forbier!

Og mistænkeligt som det digt ligner et fuglenæb, ikke sandt? Vi kan blive nødt til også at kaste et blik på digtet »Svalen« fra *Den blå kyst*, som Mathiesen-beundreren og -forlæggeren Asger Schnack helt rimeligt udnævnte til en moderne klassiker, da han placerede det til allersidst i sin gode antologi *Danmarks land*, 1998, eftersom det munder ud i, hvad vi kan kalde en omvendt fortolkning af fuglesang, et portræt af tavsheden efter (mindre klart end i vipstjert-digtet er der også her en vis fuglekontur over digtet):

Helt stille, ikke en lyd
ikke en vind. Pludselig kommer
den jagende, pibende
lige over os, væk,

efterladende et svaleformet hul
i stilheden.

Både »Bump! Et tungt æble« og »Svalen« er digte, der selvfølgelig og klokkeklart (dvs. på og i og med et selvfølgelig og klokkeklart dansk) finder sted i et nu, nøjagtig ligesom de begivenheder, digtene skildrer: æblet, der falder, og vipstjerten, der kvidrer, svalens pludselige tilsynekomst og forsvinden. Og det er det, de handler om og betyder, de er, hvad de siger, og siger, hvad de er: omhyggeligt poetiske illuminationer af selvgyltige, øjeblikkelige og i bogstaveligste forstand naturlige begivenheder. Det er altafgørende for de afsluttende poetiseringer, »Forbier! Kvidrer den« og »et svaleformet hul i stilheden«, at de på samme tid virker kunstfærdige, og henkastede, som en krølle på nuets hale så at sige. Det er også skæve poetiseringer, fuglesangsfortolkningen er ikke bare håbløst gammeldags, den er – fy føj! – folkedigterisk, og det svaleformede hul er jo nærmest et anti-billede, en tautologi, der lige netop kommer i bevægelse (prøv at tage »i stilheden« væk); lige så tit vil Mathiesen bruge overtydelige, udpindende billeder med »som«, dvs. deciderede sammenligninger eller comparatio'er, som ved at være for meget af det gode bliver skæve – og dermed lige præcis rigtige.

Var det ikke flot, som jeg drejede brat af fra den store, forfatterportrætterende essayisering, der truede ved titelopremsningen, og først citerede min gamle petit og derpå fortabte mig i de to pippede digte. Men måske var afdrejningen lige brat nok, i hvert fald har artiklen ligget brak hen over weekenden og et godt stykke ind i denne uge, det er i dag intet mindre end onsdag, og vel nok fordi, det ikke giver sig selv, hvad der nu skal stå. Jeg havde en plan om, at nærlæse mig gennem samtlige digte i den kun seks digte lillebitte digtsamling *Skyggen af en myg*, men hvad skulle det gøre godt for (dårligt retorisk spørgsmål, hvad skal poesi gøre godt for)? Det ville bare blive mere af den samme sludre-analytiske slags (og hvad så?), selv om digtene i samlingen – måske fordi det handler om endnu mindre væsener end fugle, nemlig en myg og nogle skarnbasser og poppelbladsbiller, en agerhumle, en *Calyptotryphus Marmoratus* (!?) og en boldbille – er den grad mere hittepåsomme og fabel-agtige. F.eks. har digteren jo nok set noget, der ligner handlingen i »Boldbillen«: »Boldbillen tril-

ler sin skygge/ sammen til en sort kugle/ og dribler den forbi en myre:/ »Mål« råber boldbillen./ Myren kigger desorienteret«, men vel ikke på en prik, og da i hvert fald ikke hørt noget, der ligner, eftersom biller så vidt vides ikke råber op og da slet ikke noget, der rimer på »mål«. Men hvad ved jeg om boldbiller?! Og fordi det er alt for let og sjovt at analysere tekster i forhold til at karakterisere forfatterskab. Det var det, de akademiske anmeldere af min mursten om den nye litteratur ikke fattede, fordi de tror, det er fint og videnskabeligt og svært at analysere tekster og følgelig har et frygteligt besvær med at skrive ret elendige analyser af til bevidstløshed kanoniserede tekster, aldrig kunne de finde på at kigge i retning af et digt af Eske K. Mathiesen, og da slet ikke digtet om, at »Agerhumlen,/ bombus agrorum, brummer:/ Som lærken berører himlen/ med sin sang/ således berører jeg jorden/ med min.«, hvilket jo er et utroligt smukt og klart miniature-patetisk billede på akkurat agerhumlens (jeg kom først brummende til at skrive brumhummens) sang til alle tider, snurrende hele vejen udenom post/modernismen (rundt og rundt). Men det er jo ikke et argument, Lars, når det ikke skal være et forfatterskabsportræt, som jo er en forfatterskabskarakteristik, rigtigst var det vel netop at drukne artiklen i frivol, atomiserende analytik. Åhr, hold kæft, indre stemme, hvem søren har sagt, at der skal være nogen konsekvens i disse manøvrer, det er for fanden netop det, der ikke skal være. Og for øvrigt ved jeg godt, hvad jeg skal gøre, dette afsnit har været én stor afledningsmanøvre. Jeg har for længst, dér inde i weekenden et sted, besluttet mig for at skrive karakteriserende OG analyserende om den nye bog af Eske K. Mathiesen, der med skræmmende præcision røg ind gennem min postkasse fredag (eller lørdag?!), *Landet rundt* hedder den med lumske beskedenhed, og jeg tror, jeg vil vende omtalen af *Havet er mit* på hovedet, således at afsnittet bagefter kan (og pinedød skal) bruges som anmeldelse til avisen, først *Ildfisker*, så *Weekendavisen*, det er da en meningsfuld fødekæde. Jeg kan altså blive nødt til at skrive følgende:

Denne anmeldelse er i virkeligheden et fragment af en leddeløs artikel med titlen »I al beskedenhed: Kæmpe-Eske« til *Ildfiskens* temanummer om Eske K.

Mathiesen, som skulle være udkommet helt tilbage i december, men er blevet udsat og atter udsat, fordi jeg ikke har kunnet nosse mig sammen til at blive færdig med min bestilte artikel. Jeg bruger altså Eske K. Mathiesens nye, lille bog, *Landet rundt*, en nytårshilsen fra Gullanders Bogtrykkeri, Skjern, Tarm Bogtryk og A. Rasmussens Bogtrykkeri, Ringkøbing (og derfor ikke i handlen, men kun i luften, grib, gribbe!), og avisens mere håndgribelige deadline som en smutvej til en slutning på min forpulede artikel, er det okay?

Hvor Mathiesens seneste diskrete og hemmelige bøger har været domineret af den side af mandens poetiske praksis, vi kan kalde (natur)præciserende (de allersidste har nu været en tand brogede), så knytter teksterne i *Landet rundt*, der nemlig er (kort)prosaisk sat op, til den (kultur)fabulerende side af praksisen, senest udfoldet i samlingen *Uglemærker*. Vi kan tage det præciserende titeldigt i den ti år gamle, insektlille samling *Skyggen af en myg*: »Hvad skal jeg gøre med den skygge,/ som myggen efterlod/ på ryggen/ af min hånd?/ Nu har jeg flere timer båret/ den forsigtigt rundt./ Selv om den ikke er tung/ er den alligevel en byrde.« Et oplevelsesglimt forløses i al præcision gennem elegant og distinkt poetisk (episk/billedlig) fabuleringen (her oven i købet med meta-effekt: byrden er, at myggens skygge (og al den slags!) kræver at blive udtrykt som poesi). I de nye og gamle kortprosaer er det den anden vej rundt, dér præciseres løbende, i detaljerig konkretion, den viltre fabuleringen, lad os bare tage nr. 1:

»Tænkte han mon på Stubbekøbing, som en yndig hvirvel af ler, lys og glitrende vand? Keramikeren Karl Schrøder i Lillerød drejede engang en gul løgkrukke med en snegl på toppen. Sneglen så helt livagtig ud, alle der kom forbi heppede uvilkårligt for at få den til at kravle videre. Men ikke om den gad. Den havde det godt, hvor den var, drømte om nyrevet jord under en stikkelbærbusk eller – endnu bedre – om en sommerdag, lige efter en byge, under græskarrene på deres små stole og de brede blades dryppende solskygger, ren lyrik.«

Som digteren selv indrømmer, kunne slutningen snildt have selvstændiggjort sig som ren præciserende (via fabuleringen: græskarrenes små stole) poesi,

men må her nøjes (?) med at være fodnoten, på hvilken den hele overgivne, solidt syrede fabuleringen (Stubbekøbing-ler-hvirvel – keramikeren Karl Schrøder – livagtig snegl – heppen – om den gad) ikke hviler, men balancerer.

De 9 ud af de 20 tekster i bogen, heriblandt »Stubbekøbing« ovenfor, optrådte første gang i tidsskriftets Senturas nylige, ret diverterende særnummer, »Kommunal Encyklopædi«; ligesom det i sin tid var tilfældet med *Brøndums Encyklopædi*, har en bestillingsopgave udløst en mindre raptus hos digteren. Og jo bl.a. fordi Mathiesen altid fabulerer ind og ud af konkreter og højt elsker topografiske markeringer (et par af stederne er dog vistnok ikke fuldstændigt autentiske, »Bi i Vestjylland« f.eks.). Kommuneteksterne ligner hinanden på snurrighedens fart og tempo, og så er der lige et par, som er ekstra hastige og knap når at stille nogen fabel på benene, før de rundtossede hvirvler til jorden, som nu ikke mindst denne her (i Sentura registreret under »Skærbæk«):

»Ud i de blå enge! Ud til de hvide møller, der maler drenge til mænd med springstokke! Ud og tage kampen op med de vidstrakte sorgagre, fra gry til kvæld høste en hel kornmark og således frelse dén fra galgen, man holder allermest af! På turistkontoret i Skærbæk kan man leje diger og får, stormfloder i store og små portioner, samt ryler der piber lifligt, når man beder den åbne strand tage vel imod dem. En aftenbøn kan man også leje, med en gylden Brorson-sløjfe i enden, når »jordens humlebo er stille og i ro«.

Allerhurtigst går nu faktisk en tekst udenfor kommunalt nummer, der ca. midtvejs bryder helt sammen i flaksende rim: »glubsk & forår, kat & rovmår«. Ellers udmærker de ukommunale sig ved at lægge vægten på det løbsk episk-anekdotiske; kosteligt er det opkørte stykke om Pylles taxa, der slutter med de udødelige linjer: »Nej, jeg er sgu ikke fuld, det er bare blevet lidt sent med citronfromagen, du ved.«

Det ved vi da, og kun alt for godt ved vi, at Eske K. Mathiesen flipper venligt på en prik, jeg mener prikker venligt på et flip.

Dér ender anmeldelsen, som med stor sandsynlighed ryger lige i brokkassen, men artiklen er ikke slut endnu, den kræver sin helt egen krølle. Som skal

handle om det med at have en digter kær. Meningen er nemlig ikke et eller andet lunkent fis med, at man føler, at den enkelte bog er et brev personligt stilet til én, hvilket det i Eskes tilfælde faktisk ofte er, for hvad er en nytårshilsen andet? Meningen er, at der på trods af alt hvad man ved, om forfatterskab og poesi og alt muligt, ikke er noget filter mellem skriftens frihed og energi, dens klarhed og finurlighed, og så mig. Meningen er, at man bliver glad, at digteren tegner et smil op på sin læser, af forundring og af genkendelse.

Kærlig hilsen Lars

Piller fåreuld af pigtråden, triller den
til små kugler, der er så lette, at
med nok af dem i lommen
kan man svæve.

•

Forglemmigej hedder en blomst.
Slikminpik hedder en anden.
Sesviatter hedder en tredje.
Kysminrøv hedder en fjerde.

•

Blomsterne på pulpituret er
virkelig malet med omhu, dem ude på kirkegården
mere sjusket; de holder heller ikke,
flere af dem er visne.

•

Omsider lykkes det ved hjælp af håndbogen
at bestemme den aldrig før sete bille. Så er den
klassificeret. Dybt bæret
tumler den ud af synsfeltet.

Ska du skide? Ska du skide? Ska du skide?

Ja lidt. Ja lidt. Ja lidt.

Så skid da! Så skid da! Så skid da!

Om lidt ja. Om lidt. Om lidt.

(Musvit)

•

Helt brødløs behøvede kunsthistorien

åbenbart ikke være, tænkte jeg

som ung studerende, da jeg så, hvor fed

den pegefinger var, som professoren

advarede os med.

•

Flagspættten, den forhærdede landsknægt,

bærer stadig sin forrevne, blodplettede las

af en uniformsjakke, som stammer fra den krig,

hvor træerne endelig fik lært at stå helt stille

indtil andet kommanderes.

Som drenge pissede vi navnet på
den udkårne i sneen. Sommetider også
en nøgen dame med skrævende ben,
hvis trang var stor nok.

•

Så længe leger penselspiden
med kløften i det fjerde æble
på Hörners maleri af frugter på
en ostindisk tallerken,
at æblet begynder at rødme.

•

Vejret blir tørt
med enkelte skyer.
Og en rustvogn propfyldt
af roser.

At se tingene, som de er

SAMTALE MED ESKE K. MATHIESEN

– Da du læste op i Århus ved poesifestivalen i 2000, begyndte du din oplæsning med at sige, at du læser nogle forskellige prosadigte, »sådan nogle, der både ligner prosa og poesi og sådan en slags mellemting«, og så fortsatte du: »Men de handler alle sammen om virkeligheden« ...

– Jamen, det gør de ...

– Og så kommer det første digt, »Frk. Spidiop«, hvor den ene mere vilde ting afløser den anden: Frk. Spidiops skelende brystvorter og en brumbasse, der får limet vingerne på, så den flyver baglæns. Når folk læser sådan en tekst med en toplos ekspeditrice i en antikvarboghandel, så siger de jo ud fra sådan en banal form for forståelse af realisme, at dét findes ikke, det er ikke virkelighed, Frk. Spidiop kan da ikke spørge »med sine let skelende bryster«?

– Men det kan hun altså. Jeg har selv set hende gøre det. Det var fordi, at dér i 60'erne, hvor pornoen blev sluppet fri, så var der en del antikvariater, som fik en pornoafdeling. Og de fik en overgang den idé – jeg så det første gang nede i Nansensgade – at de skulle have en ekspeditrice, som var toplos. Det var en attraktion simpelthen.

Og det var jo frygteligt koldt. Nede i nogle af de kældre var der virkelig koldt. Der kunne man opleve at komme ned i sådan en kælder, og så stod der en dame med vest på, som hun så – i følge kontrakten – skyndte sig at tage af for at betjene kunden, og som hun så har skyndt sig at tage på for at holde

varmen, når man var gået.

Så dét med de skelende bryster er helt rigtigt: Blafrende realisme til finger-spidserne! Der er sgu' ikke noget surrealisme i det dér.

– *Det er der jo så i nogle af teksterne?*

– Det er vist ikke meget ...

– *Heller ikke i en tekst som »Bliknæsen« i Uglemærker, hvor en gammel soldat har »mistet sin næse i en sabelduel«, og hvor man, hvis man løfter den bliknæse, han har fået som erstatning, kan se ind i et landskab med en lille bakke, hvor der »på bakken stod en mølle, og ud af døren i møllen trådte nu en lærke, en møllerlærke, helt hvid af mel«?*

– Nu kan jeg ikke lige huske, hvor jeg har det fra, men jeg tror bestemt, at det er rigtigt. Jeg kan ikke forestille mig, at jeg har skrevet noget, som ikke passer. På én eller anden måde skal det nok hænge sammen. Det tror jeg ...

– *Dine digte og historier er utroligt morsomme ind imellem. Det er jo lidt sjældent at se: At hvis man er en seriøs digter, at humoren spiller en så stor rolle. Det er i hvert fald sjældent i moderne dansk digtning.*

– Det er jo nok til at placere én i yderkanten. Humor har aldrig været velset i »rigtig« poesi. Man bliver nemt placeret ovre i afdelingen med Storm P og sådan noget. Der befinder jeg mig udmærket; men humoren findes da for pokker i poesi. Den findes hos Schade – som har betydet noget for mig – og den findes hos Schades ven Scherfig for eksempel. Humoren findes, den findes i tilværelsen, og den findes i poesien i større eller mindre grad. I visse perioder er det ligesom, at den ikke må komme for meget til orde, for så er poesien alvorlig og højtidelig og taler om dybe ting, og der kan man ikke så godt bruge humoren, mener man.

Der har jeg nok helt fra starten været af den opfattelse – det tror jeg, at man kan spore i de allertidligste digte – at humoren er en del af tilværelsen, og den er måske nogle gange den del eller den forbindelse, som kan få tilværelsen til at hænge sammen. Så den bliver til at holde ud. Men den *forklarer* jo ikke tilværelsen. Den er en formildende omstændighed.

– *Du har et omfattende forfatterskab: På den ene side det skønlitterære forfatterskab – digte, fortællinger og børnebøger – og på den anden side et kunst- og kulturhistorisk forfatterskab, som faktisk i omfang er større end det skønlitterære. Men de to sider hænger sammen på kryds og tværs. Hvordan ser du selv de sammenhænge?*

– Der er i alle tilfælde en sammenhæng i den forstand, at jeg på begge områder har tilladt mig at skrive af lyst. Det vil sige, at nogle af de temaer, som findes i digtene, de hænger sammen med nogle af temaerne i de kulturhistoriske bøger. Jeg har aldrig været i den situation, at jeg har påtaget mig store pligt-opgaver inden for kulturhistorien. Det har altsammen været lystbetonet.

– *Når man ser ned over listen med de kulturhistoriske bøger, som du har lavet, så er det sådan nogle små, specielle emner eller områder, som du har beskæftiget dig med, f.eks. lokkefugle.*

– Det er nogle gamle kærligheder. Ligesom man i digtene kan se, at jeg har skrevet meget om fugle, så dukker de også op hele tiden i de kulturhistoriske bøger. Fuglene er i hvert fald noget, der forbinder digtene, historierne, børnebøgerne og de kulturhistoriske bøger, det gør de i udpræget grad. Det er nok et af de temaer, som virkelig holder det sammen. Jeg skelner ikke så absolut mellem kulturhistorien, kunsthistorien og digteriet. Og jeg tror faktisk, at noget af det bedre sprog, jeg har skrevet, findes i de kulturhistoriske bøger.

– *Det folkelige og den mere direkte, enkle fortælling, er vel også en forbindelse?*

– Der er nogle, som har tolket det sådan, at det ene har været en efterligning af det andet, men sådan har jeg slet ikke opfattet det. Jeg har skrevet digte længe før, at jeg blev kulturhistoriker, og det er stort set den samme slags digte, som jeg har skrevet hele tiden. Et familieskab er der selvfølgelig, men igen er det nok mere lystbetonet. Der er ikke tale om en bevidst efterligning af noget kulturhistorisk.

– *Hvornår begynder du at skrive digte?*

– Det går meget langt tilbage. I underskolen, i tredje-fjerde klasse har jeg i hvert fald digte fra, eller noget der ligner digte. Så jeg synes sådan set, at det har været der hele tiden.

– *I erindringsbogen Syltetøj fra 1979, i teksten »Mormors have«, beskriver du, hvordan du som barn sad i stuen ved spisebordet: »Jeg læste i julehæfter, gamle aviser, almanakker, spændende historiske romaner, og Danmarkshistorie«, og senere hedder det: »Jeg havde en vag drøm om at blive gartner. Men kun vag. For jeg skrev også vers, gartnerers ganske vist, om hvide frugttræer, blomstersne og stærkt duftende hvidtjørn. Men det saglige i en drøm gir en dimension, som befordre legen, og jeg legede meget, og godt, med mig selv.«*

– Det er nok en ret præcis beskrivelse af nogle vigtige temaer. Netop også med haverne, det er et andet af de temaer, som har forfulgt mig lige siden. Det findes både i poesien og i det kulturhistoriske. Det dukker også op som et fælles tema: Fuglene og haven, sammen med en tidlig, instinktiv fornemmelse af, at de ting hørte sammen, *Fra spætternes have* hed én af mine første bøger. Det var et oplevelsesfelt, som jeg meget tidligt husker som *virkeligt*. Det var noget, som fandtes, og det er det, som jeg helt klart har bygget videre på: En fornemmelse af en lethed eller finhed. Idyl om man vil. Vinger.

– *Men du stræber ikke efter at poetisere naturen, selv om man også ser det i nogle af dine digte. Dybest set så forsøger du vel at nærme dig naturen, at beskrive naturen som natur. Så rigtigt som overhovedet muligt?*

– Det finder man i mange af digtene og teksterne: Simpelthen at prøve at sige det, som jeg synes, det er. Der er ikke så meget med at prøve at hælde noget følelse eller noget andet på, eller at det skal være en metafor.

– *Det har vel ligget som en strøm lige fra de tidlige digte i Hvedekorn og til nu. I Kæpheste her fra 2004 lyder det sidste digt: »Foroven lærken./ Forneden alt det andet.« Sådan er dét jo. Men der kommer også noget mere til, det legende eller det poetiske?*

– Det er nok rigtigt, men det er ikke legen, der kommer først. Det er mere lysten til at sige det, som det er. Det andet er ligesom en tilgift. Det kan man så godt kalde for poesien i det. Men jeg opfatter det andet som vigtigt: At sige tingene, som de er.

De fleste digte kommer ud af virkelige iagttagelser. Erik Skyum-Nielsen

skrev engang i en anmeldelse, at jeg var »ting-finder«. Jeg synes, at det er noget, som har fulgt digt-skriveriet hele tiden: Det springer ud af noget, jeg finder med øjnene. Synssansen er meget vigtig. Jeg skrev engang en bog, der hed *Flittige øjne*. At det er noget, som man har set: Det er dét, som sætter det igang. At man så også roder sig ind i en tradition og nogle klicheer, det kan ikke undgås. Det skal man i øvrigt ikke være spor bange for. Man skal bare skrive løs. Jeg synes også, at der kan være et sjovt spil mellem éns egne iagttagelser og en tradition; der kan være et mylder og et samspil mellem de ting – som måske ikke altid er så formfuldendt, men som kan være meget levende.

– *Dét, du nærmer dig nu, er de lidt mere barokke tekster?*

– Ja, barokken spiller en stor rolle i mit hoved. Hvis man taler om litterær tradition, så er jeg meget godt indlæst i dansk barok. Især sådan nogle som Tychonius, Jakob Knudsen Schandrup, Elias Naur, og Mads Pedersen Rostock, som ikke er specielt kendte, men som har den der sympatiske blanding af noget virkeligt, de vil fortælle, og så en hel masse skrabsammen, en hel trillebør fuld af klicheer og tidligere brugte ting, ordsanseligheder som de hælder på efter behov. Men hele tiden slår det igennem, at det er dem selv, som fortæller. Der er en *tone*, som midt i al rodet og virvaret alligevel slår igennem. Og selvfølgelig skal der være det: Der skal være en tone, der slår igennem og som også kaster sit lys over klicheerne. Men det behøver ikke være så formfuldendt igen, det behøver ikke være sådan en stilsikker klassicisme, hvor alt spiller perfekt sammen. Jeg kan meget godt lide, hvis digte er lidt løse i fugerne. Jeg sætter pris på ukrudtet mellem fliserne!

– *Hvornår synes du, at du i din digteriske udvikling finder din egen stemme?*

– Det ved jeg ikke, hvordan man skal svare på, jeg ved slet ikke, om jeg har fundet den endnu; men jeg har i hvert fald fået at vide, at der sker noget, da jeg laver den bog, som hedder *Skoledage*. At jeg da ligesom har fået greb om prosadigtformen – som dukker op mange steder i de år og som ikke specielt er min opfindelse. Jeg havde læst Baudelaire før og som alle andre været optaget af ham, men så kommer jeg til at læse Max Jacob, og han kommer nok til at

spille en rolle som igangsætter i dén form: Hvor man ligesom bygger en lille opvakt motor ind i digtet. Jeg ved ikke rigtigt, hvad man kan sige, hemmeligheden i hans ting er, men det er i hvert fald igen en tone kombineret med en sammenhobning af billeder, der tit er i forvandling. En fortælling der snubler over sine egne ben, men ikke falder.

Jeg kalder *Skoledage* for strofer, og der hentyder jeg til den rolle, som koret havde i de græske tragedier, hvor de er med til at vise, at der sker en vending: Nu sker der noget andet, nu sker der noget nyt. At der sker en forvandling. Teksten som forvandringsnummer bliver jeg meget optaget af i slutningen af 80'erne og begyndelsen af 90'erne.

– *Det er jo ikke første gang i Skoledage, der kommer i 1993, at man hos dig ser, at digtet begynder ét sted, skyder knopper, forvandler sig, og så slutter et helt andet sted?*

– Nej, men det er nok en mere komprimeret form, det sker på i *Skoledage*. Hvor det i de tidligere ting måske mere har været i form af en regulær fortælling. Lysten til at komprimere og sætte ord og billeder ved siden af hinanden sådan mere *livligt*, det dukker op i *Skoledage*.

– *Da jeg læste dine tidligste digte i Hvedekorn – du debuterer 25 år gammel i nr. 4, 1969 – havde jeg først svært ved at se, hvordan disse tekster kunne føre frem til dine senere bøger. Dine første tekster går under betegnelsen noveller, men er mere sådan nogle lister, opremsninger af ting og sager, og din debut udgøres af en tekst, hvor der helt nøgternt fortælles, at klokken dét og dét sker der dét og dét. Men så gik det op for mig, at der er det registrerende til fælles mellem de tidlige og flere af dine sene tekster.*

– Det blev dels sat i gang af, at jeg også er kulturhistoriker og er vant til at skrive katalogsedler og al den slags. Jeg fandt ud af, at der i registreringen, i den nøgterne registrering af ting og arkivalier, ligger en egen poesi. Jo mere nøgternt, jo mere poetisk.

Det var en måde at komme videre fra kulturhistorien over i poesien. I nogle år før havde jeg faktisk holdt fri fra at skrive digte. Jeg havde sagt til mig selv, at det dér gider du ikke, nu er du kulturhistoriker. Man skulle jo også passe et studium, og nu laver du de ting, som du skal her og over dig i den slags.

Men så pressede poesien på, den ville altså frem. Det var meget tydeligt. Og så prøvede jeg at kombinere det og prøvede at notere, at lave iagttagelses-skemaer og brække teksterne op på en måde, så det bliver ting, som man kan overskue og flytte om på, bygge med.

Men i øvrigt er de tekster jo ikke så forskellige fra meget andet, der blev lavet i de år ...

– Der går ikke så mange år, så begynder »gartner-digteren« at dukke op igen – med nogle mere traditionelle, enkle digte. Der er nogle små sange i 1973 i Hvedekorn, men første gang man rigtigt ser det, er »7 digte til Anna Brøndum« i Hvedekorn i 1974, der også kommer med i din første bog på forlaget Swing: Fra spætternes have i 1976. Var det en reaktion mod de tidlige eksperimenter: Skrifttematik, konkretisme, cut-up-tekster, den lettere avantgardistiske holdning?

– Nej, så bevidst var det slet ikke. Det udsprang i nogen grad af leg. En del af de tidlige små-sange og -digte, de er lavet sammen med min ældste søn Jakob, da han var lille. Og senere med min datter Julie. Jeg lavede sådan noget, jeg kaldte sang-blade, hvor jeg satte nogle tekster op og lavede billeder til – mere i leg og for sjov. Det var ud af den leg – i stil med at klippe julehjerter og folde-mænd og lave lejlighedssange – ud af den tradition, at det kom. Det kan man så sige var et valg: At man sætter sig ned og leger poesi.

– Dine første fire digtsamlinger, der kommer lige i rap fra 1976 til 1978, ligner hinanden noget i stil og indhold og bærer alle betegnelsen »digte og gendigtninger«: Der er traditionelle naturdigte, længere lidt mere barokke sager, politiske aforismer og så gendigtningerne.

– Den første bog blev til som et resultat af, at jeg havde sendt en lille bunke gendigtninger af irsk middelalderpoesi til Asger Schnack, som nu hedder Pardekooper Braun. Han var lige begyndt at lave forlaget Swing, og jeg spurgte så, om det var noget. Jeg havde ellers ikke tænkt så meget i at lave forlagsbøger, men så svarede han tilbage, at det var han skam meget interesseret i, men han havde fulgt mine digte i *Hvedekorn* og syntes også, at vi skulle se at få noget styr på dem. Så lavede han og Borum et forslag til en bog, som den kunne se

ud. Borum lavede en hitliste over de ting, som jeg havde publiceret. Han havde tre krydser som det højeste – og der var mange digte, som kun havde ét kryds – men der var også nogle, som havde tre krydser, og så tog vi dem og satte dem sammen til den første bog, *Fra spætternes have*. Dertil kom de irske digte.

Jeg har altid lavet gendigtninger. Det har været min måde at tilegne mig meget udenlandsk poesi på. Også ved at oversætte fra sprog, som jeg ved gud næsten overhovedet ikke kan.

– *Armensk poesi for eksempel?*

– Ja, der har jeg jo haft hjælp. Men der er noget spændende i at oversætte ord for ord og sidde med et leksikon, som man måske lige kan slå op i og finde betydninger og få det til at hænge sammen. Mange af gendigtningerne er nok som oversættelser lidt løsagtige, men det har været sjovt at lave dem.

– *At du sætter dem i samme bog som dine egne digte, siger vel også noget om, hvordan man ser sig selv som forfatter. Du har det ikke på samme måde som den sådan almindelige, klassiske forfatter, der kommer og siger, at det her, det er mit værk, mine digte, der skal stå for sig selv. Du er ikke forfatter med stort F?*

– Hvis man ser på, hvad jeg har lavet af bøger, så har jeg altid haft den fornemmelse – også i forbindelse med det kulturhistoriske, hvor det selvfølgelig er stærkest – at jeg har haft en rolle som formidler af noget: At man har fundet et stof og har bragt det videre. I kulturhistorien sker det selvfølgelig under de forpligtigelser, at man skal være hæderlig over for stoffet og ikke lave om på det mere end højst nødvendigt: At det ligesom ligner sig selv, når det bliver givet videre, måske i en tydeligere form. I digtene er det så mere kompliceret, men man kan sige, at forskellen ikke er så stor: Man har haft nogle grundlæggende oplevelser i barndommen og senere – som er bestemmende, det kan man jo mærke – og dem giver man videre i én eller anden form.

Den dér lyst til at bringe noget videre, som man synes er vigtigt og interessant, har været en drivkraft. Måske mere end lysten til absolut at sætte mit eget stempel på tingene. Med nogle af de små digte, jeg sidder og skriver i de her år, der er ét af omkvædene inde i mit hoved – når man skal prøve at bedømme

dem og se, om det er noget, som holder eller ej: Er det anonymt nok? Er det slebet ned, sådan at det lige så godt kunne være en helt anden, som har skrevet det?

– *I 80'erne ser man, at du skriver flere korte, epigram-lignende digte, men helt overordnet – hvis vi også tager børnebøgerne med – så er det fortællingerne, den lidt længere prosa, som dominerer?*

– Der griber jeg tilbage til en form, som jeg havde mødt i min barndom, almanakhistorierne. Den form har altid moret mig, den tager jeg op.

– *Hvad karakteriserer en almanakhistorie?*

En almanakhistorie er en kort historie, en novelle-agtig historie eller anekdote, som i ældre tid stod i de almanakker, som var almindelige. Foruden drægtighedskalendere, vejrudsigter, tabeller over høj- og lavvande, oversigter over markeder osv., så var der altid et par historier med, så man også havde noget at more sig med de lange vinteraftener. Jeg har aldrig glemt denne enkle form, hvor man laver en historie, der »går op« og som ikke er for lang.

– *Kunne man kalde det kunsteventyr, som er forklædt som folkeeventyr eller sagn?*

– Et par af dem er eventyr, men i en folkloristisk definition er der kun få af dem, som er eventyr. Man skal mere kigge på den genre, der hedder sagn, altså de korte, hovedsageligt én-episodiske historier, som bliver overstået i en fart, som knytter sig til en person, et sted, en hændelse, som belyser hændelsen, og så slut. Hvor eventyret mere arbejder med følelser og konflikter, ofte indre eller mellem menneskelige konflikter, som skal bearbejdes i et længere fortælleforløb. Mine historier er mere ovre i noget åbenbart virkeligt, noget ydre, som så får en krølle på halen.

– *Hvis man ser lidt firkantet og kritisk på tingene, så kunne man måske sige, at den første del af dit forfatterskab overvejende er poesi, men at digtene er lidt for éndimensionelle og slappe i det, de mangler spænding, og senere kommer så almanakhistorierne, som også er noget éndimensionelle. Men sidst i 80'erne sker der så en form for »parring« mellem de to sider – f.eks. i Fuglevarsler fra 1986 og i Noter fra 1990, hvor digtene*

begynder at brede sig mere, trækker ud mod prosaen. Det nærmer sig de deciderede prosadigte i Skoledage?

– Der er i hvert fald noget med, at der kommer – om ikke flere dimensioner – så flere stemmer. Stemmerne blandes. Noget af det, der sker i de prosadigte, som jeg begynder at skrive i slutningen af 80'erne, er, at der dukker dialog op, altså samtaler. Alene det, at man har en samtale, så er der allerede to stemmer. Sådan at dét, de taler om, måske kan blive en tredje stemme. Der kommer flere stemmer, flere *toner* eller tonelejer ind i den enkelte tekst.

Men det éndimensionelle i de tidligere tekster har jo været noget tilstræbt: Jeg har med overlæg prøvet at skrive så virkelig enkelt og gennemsigtigt som muligt, sådan at der nærmest ingenting var. Det har været en drivkraft for mig.

Det andet viser sig på et tidspunkt så nok at kunne dække et bredere erfaringspektrum.

– *Hvis man samlede dine nitten tekster fra Brøndums encyklopædi i én bog, så ville de efter min mening udgøre et hovedværk i dansk litteratur.*

– Det var rigtigt sjovt at lave dem, og de blev lavet på to uger, blev rablet igennem. De var sådan set ved at afslutte redaktionen af encyklopædien, da jeg kom ind, så det var på et hængende hår, at jeg kom med.

– *Det tog måske nok kun to uger, men det har jo taget lang tid at nå det mesterskab, som de er udtryk for?*

– Jeg opfattede det overhovedet ikke som noget mesterskab, mens jeg sad og skrev dem. De blev skrevet én ad gangen, og nogle af dem er da bedre end andre. Men dampen var oppe ...

– *Og samtidig er de så fuldstændigt kontrollerede? Nærmest hver sætning bevæger sig et andet sted hen, men hænger på forunderlig vis sammen med den foregående?*

– Der sad jeg igen og havde et andet job ved siden af. Jeg var også medarbejder ved *Den store danske encyklopædi*. Samtidig med at jeg skrev teksterne til *Brøndums encyklopædi*, skrev jeg rigtige leksikon-artikler og skrev ret mange af dem. Så formen var meget præsent, og den trængte til at blive overgearet, den

trængte til at blive brugt.

– *Hvor nogle af teksterne i Skoledage godt kan bevæge sig lidt for langt ud og bliver mærkværdighed på mærkværdighed, så presser den encyklopædiske form stoffet sammen, koncentrerer det.*

– Det er jo det samme, som morer mig med epigrammerne: At holde op i tide. Alene ved de krav, som en leksikon-artikel stiller til én, får man noget forærende, hvis man ellers har dampen oppe. Der er et modspil fra starten, en forestilling om en form og en begrænsning.

– *I Uglemærker fra 2001 finder man digtet »Buffons system«, der begynder: »Min sympati for sprækker, knas, talende træer og inkonsekvenser er øget med årene. Engang hyldede jeg Linnés brillante orden, nu sværmer jeg for krinkelkrogene og de blinde regnvåde veje i Buffons system.«*

– Buffons metode er på én eller anden måde ingen metode at have. Andet end det at se og forfølge det, man ser. Hvor Linnés metode selvfølgelig er udsprunget af det samme – han har jo også kigget sig godt for – men så har han altså fået en idé, ved iagttagelser fundet noget, der kunne ligne et system, og det har han altså så valgt at se naturen igennem.

– *Du søger selv mere og mere det skæve, sprækkerne, »talende træer og inkonsekvenser«?*

– Det er rigtigt nok, det er blevet mere interessant. Jeg er i hvert fald blevet mere opmærksom på det. Altså, tingene går jo ikke efter en snor, og det har man så efterhånden fundet ud af.

– *Det indebærer jo også et vist digterisk mod, ligefrem at skrive om »talende træer«?*

– Ja, men der må man jo så slå ørerne ud, når man går i skoven.

– *Det er jo ellers noget, man finder hos for eksempel en Walt Disney ...*

– Man finder det også hos Ovid, man finder det hele litteraturhistorien igennem, i eventyrene; i *Metamorfoser* er det fuldt levende. Det findes i fabeldigtningen ...

– *I moderne litteratur finder man det jo ikke. Men det betyder måske ikke så meget*

før dig, om det er moderne eller 2000 år gammelt?

– Det kan ikke betyde noget.

– *I Danmark har vi en meget kort tradition for den moderne eller modernistiske digtning. Vi har kun været igang sådan cirka fyrre år nu, men det er ikke så interessant for dig, selv om du selvfølgelig som ung i 60'erne var med til etablere og arbejde i den modernisme?*

– Jeg har aldrig været den store læser af min egen samtidslitteratur. Barokken har jeg læst meget, og jeg har læst meget klassisk litteratur, folkedigtning og middelalderlitteratur. Jeg ser helt klart litteraturhistorien som et mægtigt arsenal, som man for guds skyld må passe på med ikke at begrænse til nogle få hovedværker. Det er en mægtig verden – med små slyngede stier og hovedveje og alt muligt andet. Det er en verden at forvirre sig ind i, og fordybe sig i, og for mig er litteratur helt klart hele litteraturhistorien: Den folkelige digtning, den mundtlige digtning, epigrammatikerne, middelalderens folkebøger, barokdigtningen, den klassiske digtning, Ovid, Hesiod, Æsop selvfølgelig, Horats, Catul og længere op i tiden, Rabelais, Villon, Swift. De er ret uopslidelige. Det er nogle, som man kan vende tilbage til og igennem dem få et ganske friskt syn på verden: Brorson for eksempel, nede i Randerup. De virker overhovedet ikke gammeldags. Der er da meget nyere digtning, som virker betydeligt mere gammeldags.

Kineserne og japanerne, kineserne især, har også spillet en stor rolle i min læsning. Jeg har lavet en enkelt lille oversættelsesbog af Po Chü-Yi, som er én af de klassiske kinesiske digtere. Der er ingen forskel fra en Po Chü-Yi og til Horats, det er det samme gemyt, den samme lyst til at sige tingene morsomt og nogenlunde klart. Jo, Po Chü-Yi er nok noget mere samfundsbevidst. Brecht har lært af ham. Brecht sætter jeg i øvrigt stor pris på, særligt digtene.

– *Dine børnebøger har udviklet sig fra at bestå af længere, udfoldede tekster og til at være kortere, prosadigt-lignende tekster. Fra de egentlige historier i Heinrich Hundekoks bedrifter fra 1983 til f.eks. De fandens mus fra 2003, hvor hver tekst nærmest er et prosadigt, der kan læses enkeltvis. Det er mere blevet sådan nogle firkanter*

på siden.

– Jeg synes heller ikke, at der er den store forskel mellem de tekster og så digtsamlingerne. De følger sådan set bare det, jeg i øvrigt skriver – på deres måde.

Det er et felt, som morer mig at have med at gøre. Og især morer det mig at samarbejde med billedfolk. Det er en drivkraft i det, at det er billedbøger de fleste af dem, og ikke bare illustrerede bøger, men billedbøger. Det synes jeg er sjovt: At være librettist. Altså at skrive en tekst – som ikke behøver være det store vilde, men som *lægger op* til en billedmager, som *så* skal folde sig ud. Det er jo billederne, som skal trække billedbøgerne, ligesom musikken i operaen.

Det hænger så sammen med min interesse for billedkunst, som har været det afgørende i meget af min aktivitet. Jeg har set flere billeder, end jeg har læst bøger, om jeg så må sige, og de har spillet en stor rolle i min digtning. Billedkunsten, den har været af afgørende betydning for mig. Jeg har også skrevet meget om kunst, og været kunstanmelder i mange år, og er det stadigvæk, arrangerer også udstillinger.

– *Du har jo skrevet digte, der direkte forholder sig til billedkunst, men det er jo i videre forstand, at det har en betydning: At det er billeder ...*

– Ja, at det er noget, man ser, og at det også er noget, der er stileret på en bestemt måde – så forskellig den end er, den måde som billedkunst kan stilisere på: Hvad enten det så er et naturalistisk værk, der forenkler tingene og stiller dem op, eller om det er et stykke surrealisme, eller om det er Ejler Bille, som jeg har været optaget af – der er mange måder at stilisere på og være poetisk på i et billede, og det har været en stor inspiration i digtningen. At kunne se, hvordan billedkunstnere gjorde. Jeg tror ikke, at man kan sige, at det er noget, som man lærer direkte af – det tror jeg ikke, at man kan – men jeg tror, at der ligger noget i det dér ord stilisering: Dét at trække opmærksomheden i en bestemt retning ved at forenkle.

Andre lærer så mere af musik. I en tidligere generation, hos Sven Møller Kristensen for eksempel, der ville man jo have sagt – jeg tror endda, at han

har skrevet det – at poesi og musik hører sammen. Og det gør det selvfølgelig også, fordi meget poesi kan synges og skal synges, men jeg tror ikke, at man skal være blind for, at poesi i *mindst* lige så høj grad hører sammen med billedkunst. Det er måske mere kompliceret, men det er der. Mange gode malere er også lyrikere, Bille har skrevet udmærkede digte, og det er der flere, som har, Rouauet for eksempel. Og Max Jacob lavede tegninger, akvareller, selv om hans ven Picasso sagde, han skulle holde op med det pjat! Det er to verdener, som hænger sammen.

– *Det er der jo en lang tradition for. Dét, der karakteriserer lyrikken, er jo, at den virker gennem sin lyd og gennem sine billeder. Og så er det vel et spørgsmål om temperament fra digter til digter, om man ligesom trækker lige meget på begge sider, eller om man svinger mere til det lydlige eller til billedsiden.*

– Det må være temperamentet. Men man kan godt komme til at undre sig over det ... Da jeg i min barndom begyndte at interessere mig for digte og sådan noget, da kunne det lige så godt være svunget over i retning af musikken. Jeg er da født i sådan en jævnt syngende familie, og man sang sange i skolen, men det var helt klart billedkunsten, der kom til at hænge sammen med poesien. Meget tydeligt.

Jeg tegnede også meget. Det hænger selvfølgelig også sammen med det – nu skal man lige prøve at tænke tilbage – altså tegning, dét selv at lave billeder, det har jeg gjort meget i min barndom og ungdom.

– *Er det ikke bare så enkelt, at der er billeder i lyrikken, i digtene og i de poetiske prosatekster, som har en meget, meget vigtig funktion. Nogle har bare mere blik, end de har ører?*

– Jo, og så en fornemmelse af, at de ting hænger sammen. Man kan ikke rigtigt skille dem ad. Sådan er det i hvert fald blevet i mit hoved: At der er en sammenhæng i de forskellige udtryk, i de forskellige slags liv og udtryksmuligheder.

– *Hvis man forstår begrebet poesi som noget kvalitativt og ikke en genre som lyrik og prosa, så kan man vel sige, at poesien kan findes både i lyrik og i prosa, og i billedkunst*

– og i verden måske. Det er vel *dét* poetiske, som man ser i den kunst, man kan lide, og som knytter an til de digte, som man læser.

– Poesi er den pludselige oplevelse af sammenhæng. Og det findes overalt, hvis man har blik for det.

– *Men ikke en sammenhæng, hvor 2 og 2 er 4 ... ?*

– Der kommer det pludselige. Når man pludselig ser ét eller andet, som man ikke havde set før. En ny vinkel måske. Ikke i den forstand, at det er noget, man har jagtet som noget nyt, men noget man pludselig ser. Der går en prås op for én. Det er så ikke altid til at sætte på noder, hvad det egentlig er. Det ligger vel også i måden, man skriver på: At man sætter ting sammen, sammenstødet og den deraf følgende sammenhæng.

– *Og det er jo så vigtigt, at de sammenstød, man laver, ikke udgøres af to ting, som er for fjernt fra hinanden, eller omvendt, som er for tæt på hinanden. For så virker det ikke. Det er vel det, som Højholt mente med, at man skal holde sine metaforer i kort snor?*

– Det skal man selvfølgelig, men nogle gange stikker de af! Dér har det jo mere mig i strid med alle regler at blafre løs med metaforer. Jo mere skramlende, jo bedre var det for mig i en periode. Jeg har nogle lange rable-digte fra *Hvedekorn* i slutningen af 70'erne: Uendeligt lange, rimede digte, som er de rene udstyrsstykker. Som en mand der tager en rustning på, der er tre numre for stor, og så vader gennem Fredericia Banegård. Sikken en gangart, og *sikken* en larm!

– *Hvilken rolle spiller dyrene for dig?*

– Dyrene spiller én eller anden rolle. Nu nævnte jeg Æsop hos hvem dyrene jo mest er påklædte mennesker; men de spiller også en rolle som en kilde til konstant forundring. I mit arbejdsværelse, som vender ud til gaden, er der udenfor noget græs og nogle træer, og dér hopper et par krager rundt. Der er en krage, som jeg formoder, at jeg har kendt i ti eller tolv år, og som hopper rundt derude og vender blade, ligesom jeg sidder og vender blade indenfor. Vi kigger på hinanden, og jeg kan næsten dagligt undre mig over ét eller andet nyt, som den finder på: Måden, den kigger på, eller måden den flyver på.

Det er nok især Æsop og den æsopiske tradition, som jeg på et tidspunkt har forelsket mig i. Men den findes jo også i den faglige litteratur – jeg skelner ikke så hårdt mellem skøn- og faglitteratur – for eksempel A.F.V. Seiers bog, *Bornholms fugle* fra 1932, det er en guldgrube af skrivekunst; med historier om dyr og skarpe iagttagelser. Den er skrevet i et klart og spændstigt sprog, det er udelte fornujeligt at læse. Der er ikke noget svulst dér. Mogens Brøndsted kaldte i øvrigt engang mine prosadigte for sprængte fabler; et godt udtryk synes jeg.

Der findes jo en masse fremragende naturhistorisk litteratur gennem tidens løb, nu nævnte vi Linné og Buffon, og der findes mange andre. Man kunne gå tilbage klassisk tid, til Plinius eller til Teofrast – Teofrasts bog om fuglene er desværre forsvundet, men han har skrevet om planterne. Han har været med til at grundlægge hele videnskaben om planterne, botanikken er sprunget ud af hans iagttagelser: Hvordan planter vokser og formerer sig. Og han gør det i et sprog, der er skrevet, *mens* hans ser planterne vokse. Det er *så* levende litteratur – og spørgende, undrende litteratur: Hvad er det, som foregår? Hvordan er det dog, at de lever, og hvordan kan de klare sig, og hvordan lever de videre?

– *Så i virkeligheden er det den nysgerrighed og forundring, som ligger til grund for enhver naturvidenskabelig interesse, som du også har. Du forvalter den bare i poesi?*

– Ja, helt klart. Jeg er ikke ornitolog, jeg er ikke nogen stor fuglekender og slet ikke nogen fugle-samler, men jeg er udelte interesseret i dem, når jeg stilles overfor dem. Jeg føler en stor sympati for dem. Krager er efter min mening meget tæt i familie med mennesker.

– *Med mennesker?*

– Ja, det er de, det er jeg ikke i tvivl om.

– *Hvilket jo så kan lede mig hen til mit sidste spørgsmål, der handler om besjælinger i poesi. Hvornår virker besjælinger, og hvornår gør de ikke?*

– Jamen, jeg bruger slet ikke besjælinger overhovedet. Det er realiteter, det dér ...

– Realiteter?

– Simpelthen.

Tekster 1971-1972

Hidtil upublicerede

Den blå plasticflyver er landet på det store bord
Pingvinen kigger efter sild
Jeg har samlet dukketeaterfigurerne sammen
Cowboy-hefterne puttede jeg ned i posen
Plastic trompeten står på det gule bord
Cirkus er begyndt nu igen
Du glemte spionen i spidskålen
Den grønne antenne-fyr er væltet

ryd for bille
hønsetrådens bli
knuste ægskaller
skyggen der følg
roppen snuble
:19

mmen
enneskematros
yldte ankertove
palimpsest aprils
rækker hjælpso

præster me
munden
hærfuglens somme
havet suger
ågetrafiken ti
tigelpe

di røde
ra havet
te ankertove
e i grønne skitse
nes gule fråde
forbinde si

d døden
ad mindernes sø
de sad hele dagen
derste klipper o
d mod land
der f

binde
e maler husen
e empire med
der forbindes
rne maler husene
empire med

foden blir
g skoen en sked
blir fuglene til
de pippe og de sj
ulipanerne læg
tokke

g kæmpehøjene
knoppede
som brystvorter
denne urtehave
omstrende vi

gtige pelarg
lemmer
læberne sammen
i spillets grønne
vømmer heldet
hvide ænd

bag de sorte ornamenter springer fontæner
falder plaskende gennem din hud
fæstner bløde grønne negle på dine svedende porer
åbner munden på fedtperlen
etc.

fisken har ligget der længe
nu ligner den ribber i et blad
fiske-efterår
og hjertet
som jeg er så bange for
ska holde op med at slå
det dunker endnu

denne duft
der ikke slår om i revolution
tvært imod
tager glæden på forskud
jeg ved det godt

og tungespidsen
begraver sig i huden
alt det der

har du en slange jo det har jeg du dør ikke
voksperlen
har du en postanvisning brænder det hos dig
i sin hvide pakke
jo det gør det ba bu nu kommer brandbilerne
ny
har du nogle briller så kan jeg godt se dig
vil tale snart
har du en slange jo det har jeg du dør ikke
voksen sprækker af
har du en postanvisning brænder det hos dig
blå
jo det gør det ba bu nu kommer brandbilerne
mange munde
har du nogle briller så kan jeg godt se dig
tale tale
har du en slange jo det har jeg du dør ikke
lytter
har du en postanvisning brænder det hos dig
dit øre
jo det gør det ba bu nu kommer brandbilerne
hjertet slår
har du nogle briller så kan jeg godt se dig
tale tale
har du en slange jo det har jeg du dør ikke

De dyr

ESKE K. MATHIESENS DYRE-VOKABULARIUM

Udsøgt fornøjelse at lytte til lærken.

Men hvad skal man svare?

(Fra: At lytte til lærken)

Dyrene har god plads i Eske K. Mathiesens digte. Dyrets størrelse har imidlertid tilsyneladende en vis betydning for om et dyr kan indgå i et digt af Eske K. Mathiesen. Det er ikke de store dyr, der fylder mest i digtlandskaberne. Hvalen er f.eks. kun med i et enkelt digt. Elefanten er ikke inkluderet – næsehornet, flodhesten og giraffen heller ikke. Der er blevet plads til et enkelt stort dyr. Til gengæld det største nulevende. Måske er det så stort, at der ikke er plads til flere store dyr? Uddøde dyr som dinosaurusen finder vi – måske på den baggrund – heller ikke i Eske K. Mathiesens digte.

Vi har ingen af de store dyr i det hjemlige landskab, og tendensen er klar, når man sammenligner antallet af hjemlige dyr med dyr fra andre verdensdele. Det er ikke de eksotiske, for os særprægede dyr, der har mest plads i digtene: zebraen er ikke med, krokodillen er ikke med (men kunne vel hapse en perlehalskæde af en kvinde i et enkelt digt?). Ret skal naturligvis være ret: aben er med i 4 digte, løven 2 digte, tigreren 2 digte, kolibrien 2 digte, bjørnen 2 digte + en isbjørn og en vaskebjørn. Påfuglen er med i 3 digte.

Det er de dyr, vi kan møde i det danske landskab, når vi tager en tur ud i naturen, der overvejende optræder i Eske K. Mathiesens digte, men mange af dyrene støder man også på i byerne. Dog er den fredelige, godmodige and placeret langt nede på listen over dyr, der indgår i flest digte, og overgås klart af gåsen. Anden figurerer i 5 digte – hertil finder man i et enkelt digt en krikand og i et andet en guldand. Gåsen er i kraft af sin medvirken i 12 digte blandt dyrene i førerfeltet om at være med i flest digte. I en af digtsamlingerne, *Gåsens vendekreds*, har gåsen ligefrem en attraktiv hovedrolle, som mange dyr må ønske sig.

Man finder de små dyr – de allermindste – i flere af Eske K. Mathiesens digte. Myren har en vis placering (5 digte), myggen og edderkoppen er begge med i 3 digte, fluen er med i 5 digte, billen indtager en flot placering (8 digte med forskellige slags biller). Glæden ved de allermindste dyr, som ikke er små, væmmelige kryb, men en vigtig og fin del af verden og naturen, er synlig.

Insekterne er små dyr, vi alle kender, men der er også blevet plads til boldbillen, som jeg ikke har set i skovbunden eller i dyreleksikonet, men måske skal jeg kigge bedre efter:

Boldbillen triller sin skygge
sammen til en sort kugle
og dribler den forbi en myre:
»Mål!« råber boldbillen.
Myren kigger desorienteret.

Hvilket dyr optræder så hyppigst i Eske K. Mathiesens digte? Det må være en fugl!

Duen (11 digte) er med i opløbet, men overgås af kragen, der med sin medvirken i 13 digte også lige overhaler gåsen (12 digte). Skaden, der er med i 15 digte, og den danske nationalfugl – svanen, der er med i 16 digte – overhales til gengæld lige af mågen, der er med i 17 digte.

Mågen er dermed det dyr, der er med i flest digte af Eske K. Mathiesen. Det er altså Danmarks vel mest velkendte fugl, som vi kender både i byen og på landet, der flyver lige ind på førstepladsen!

Men da dette kun er en foreløbig statusrapport over Eske K. Mathiesens digte for voksne (fra 1969-2004), kan meget endnu ske – det tætte kapløb mellem mågen, skaden og svanen kan sagtens nå at falde ud til både svanens og skadens fordel, mens en digtsamling med 24 digte om haren straks ville bringe haren på en sikker førsteplads. Måske bliver der plads i Eske K. Mathiesens meget meget meget længere forfatterskab, så elefanten kan trænge igennem i Eske K. Mathiesens fremtidige digte, eller fabeldyr kan måske hyppigere dukke op og svæve omkring?! Eller er det kun en fugl, der kan flakse og svæve så højt op, at den kan indtage førstepladsen? Det er vi mange, der glæder os til at finde ud af! (... fortsættelse følger)

Et kid skal have lys til sine drømme

Eske K. Mathiesen. Eske, Ekse, Exe. Æske. Af træ vil jeg sige. Af cedertræ, med duft af røg og kamfer, upåfalden og let at overse, men når man åbner den! Der-nede i æsken, som på samme tid er slidt af mange hænder og jomfruelig beklædt med den fineste dyreste fløj, ligger alt. Alting. Alt. Simpelthen *everything*. Æsken er en slægtning til de æsker man som barn samlede skatte i og gemte nederst i skabet mellem undertøj og uldne sweatere. Æsken, skrinet, skatten med fuglekranier, runde sten, rokkeæg, flinteøkser, mønter, pornoblade, ting af messing, glas, sølv, rå ædelsten, stjerner, fugleskræmslers hjerner, lokkeænder, mælketænder, skrøner, minder, solgitre, jordrøg, krat, gnister. K'et i hans navn ved jeg ikke, hvad står for. Det kan være Kyklop, Konge, Karate eller Kejtet. *Mathiesen* er ham med Prins Valliant-frisuren og lædervesten, som jeg mødte første gang på Brøndums Forlag i 1993, hvor vi var fem der gennem to år mødtes for at lave en bog, hvis eneste berettigelse, skulle det vise sig, var at gøre plads til Eske K. Mathiesens tekster. En af teksterne hedder Gedekid og står på side 113 i bogen. Som digter er man sandsynligvis altid på arbejde. En af de mange forpligtelser man har, eller måske er udstyret med, er at huske og være opmærksom. Man ser ting og forbinder disse ting med andre ting. Det er ganske almindeligt. En digter ser de samme ting, men ser to ting mere: muligheden for at denne ting, en knap for eksempel, kan betyde noget andet, undertiden langt mere; og muligheden for at dette andet kan transformere genstanden, synet, sansningen til noget, som kan optræde i et digt. Alle gør det, men der er ikke mange der kan det. Eske K. Mathiesen satte et gedekid i forbindelse med en knap. Det vil være

en overdrivelse at sige, at jeg tænker på teksten om gedekiddet hver dag. Men mange gange når jeg knapper en knap i min skjorte og i hvert fald hver gang jeg ser et gedekid:

Gedekid

Jeg har sat mig på bænken under figentræet med de brede, tungede skygger. Gedekiddet hopper op på mit skød, dets klove er skarpe; men det lægger sig straks til rette og stikker sit hoved ind under min jakke. Det leder efter en pattevorte, kan jeg mærke; men jeg har ikke meget at byde på, det bider lidt i en tør knap, falder i søvn, dog ikke mere end at der står en ganske smal sprække åben mellem øjenlågene: Et kid skal have lys til sine drømme.

EKM

Til Eske

Først for nylig opdagede jeg hvilken kraft blomsterbuketter har på kvinder. Ved en fejltagelse cyklede jeg en sommeraften tværs gennem byen med en strålende buket i min højre hånd, mens jeg styrede med den venstre. En ung kvinde på fortovet standsede tøvende op og så på mig med usædvanligt milde øjne, men allermest på buketten. Først troede jeg, at hendes blik dækkede over ironi, men der tog jeg fejl. Og nu: kort efter åbnede den transporterede buket igen for det samme blik. Og denne kvindes milde, forbundne og, sådan var det, kærlige blik omfattede også mig. Det steg fra de afskårne blomsters hoveder og op til *mit*. De tænkte på hende, jeg cyklede frem mod, uden jaloux, men med den største mildhed, og som delte de på forhånd den lykke, som den transporterede buket ville bringe mig og min elskede, som de så for enden af min cykletur. Jeg løftede buketten frem. Holdt den foran mig som en fakkel, der oplyste mørket, lod dens lys falde på deres ansigter, for det var jo dem, den skulle lyse for, alle disse kvinder der generøst og uden misundelse tænkte på deres søster.

De små børn drejer hovedet, når elefanten går forbi

Ja, det er lige det, de gør: drejer hovedet, når elefanten går forbi! De er for små til at vide, hvad de selv tænker, men de drejer alle sammen hovedet efter elefanten, som kommer hen ad gaden i læseretningen, i en ubrudt bevægelse, som en bølge, hvor det yderste barn, som først ænsrer fænomenet, uvilkaarligt drejer sig efter det uvante syn, efterfulgt af barn nummer to, nummer tre, hele raden hen. Børnene er som sagt meget små, nærmest svøbelsesbørn, og arrangeret i deres kuvøser foran børnehjemmet, let skrånende, som æblekasser foran en grøntforretning. Det har slet ikke været meningen, at der skulle komme en elefant forbi. Den dybere hensigt med at parkere de forældreløse der, under baldakinen, er den, at der gerne skulle komme et ungt ægtepar forbi – eventuelt et par nygifte, som lige har mistet deres hund og nu trænger til at kaste deres kærlighed på et rigtigt levende spædbarn. Alt dette er de pågældende naturligvis ikke klar over, men ubevidst – sig selv uafvidende – er de alle begyndt at undre sig på, om elefanten nogensinde kommer tilbage.

Jeg så en fugl med pagehår i går. Og tænkte det var dog utroligt som den ligner.

Jeg så en musvit der smilede i fløjlsbuks. Og sagde til mig selv det er dog utroligt som den også ligner.

Jeg talte mine sparepenge og ville købe mig et brød. Men pengene væltede og dannede en hest der vrinsker, og en ko der klirrede sig som en spansker og tænkte nej nu kan det snart være nok, er han da også over det hele!

Jeg læste en bog for min datter om en ædedolk der åd 300 kilo smør og 16 tons bær, og i hemmelighed elefanter. Og da datteren ville høre den igen, råbte jeg nej. Ikke ham igen!

Men hun begyndte at gå med kasserollehår, ridder-frits, og fløjlsbuks og med pen, Og jeg tænkte det her går ikke i længden.

Min kone stod i entreen og hamrede og bankede. Hvad sker der brølede jeg. Vi må ha en plads til børnetøj og paraplyer, så jeg bygger os et Eskesystem, sagde hun med røde kinder og den her kvindelist der afslører trang til sex i drypstenshuler.

Jeg gik udenfor for at slappe af, men så kom 18 svaler i en eske-formation og derpå ham der red over isen, som straks fik mig til at tænke på Mathiesen. Og jeg råbte jo og skreg, for det var dog utroligt som den mand bliver ved at komme flyvende.

Jeg ringede til alarmcentralen. Jeg vil gerne anmelde en poet, en fugle-minør, en storkeflanør, en en tvangs em-em-emtolog og et børnebogsgeni!!!!

Så gerne hr. Drejer det sig om et mord? En voldtægt eller en tiger?

Det drejer sig om Hr. Eske K. Mathiesen. Han er overalt. Han betyder noget for min datter, for min kone, og for min natur. Det er snart ikke til at

drikke et ærligt glas rødvin uden at man ser ham dernede, pølse sprælske tekster ud om delfiner!

En tavshed hos alarmcentralen, og så pludselig en slags fnisen og så 30 brandmænd med fugeedderkoppesstemmer: ESKE ER DEN BEDSTE HAM KAN INGEN TÆSKE!

Så ringede jeg af.

Jeg sad med røret lidt og gik så ud til spejlet. Og brød sammen i et gråd-anfald. Nogen havde fyldt mit spejl med edderdun og gale svaner. Nogen havde påsat sommerfugle på min væg. Og sommerfuglene tænkte højt, som kun sommerfugle kan tænke højt. Skrøbeligt og porøst med de her vinger! Nogen havde foret mine sko med kongeørne på træk. Nogen havde sammen-sat et insekt af 40 andre som sang operetter i hvert et led. Nogen havde støbt dresserede lopper ind i mine malerier, og landskabet stod aldrig mere stille. Det bevægede sig! Og da var det mit forfærdelige gab åbnede sig og med en ukendt mildhed hviskede:

jeg overgir mig

men rør ikke mer i aften!

Øremærket til Eske K. Mathiesen

Nedenfor bakken fortsætter grusvejen ind gennem rørskov. Jeg kan stadig smage hendes kys. Røgen har brændt sig fast i min tunge og sværtet mine tænder. Hunden stopper op og skider i det ene hjulspor, mens to skovsnegle sultne og sortglinsende ligger på lur i rabatten. Fluerne er mere modige og tager plads. Lidt længere henne lukker landskabet sig op ud mod fjorden. »Ovenover lærkerne, nedenunder alt det andet.« Jomfru Marias sengehalm og klokkeblomster. Strandastas. Strandskader. Strandflugt. En forskrækket fiskehejre sætter kluntet af, slår et par slag med vingerne og er i luften. Ryler, viber, vindmøller. En hvid pæl mellem sivene viser sig at være halsen af en svane. På strandengene mellem de blå kiler af Limfjord går græssende får og kvæg med sitrende ører. Sortbrogede kvier der vifter med små digte skrevet på skilte af gul plastic. Et gammelt badekar gør det ud for drikketrug, en tryk biotop for lokkeanden, der med artens karakteristiske tålmodighed flyder rundt mellem de drikke haveder.

Eske K. Mathiesen

En Eske K. Mathiesen bruges inden for boksporten om et slag, der også lyder navnet: Må skægget komme dig til gode. Det er et slag, der kommer lynende gennem luften og medfører højlydt forbavselse, fordi det nok vælter folk omkuld, men gør det ved hjælp af et hurraråb. I gartnerkredse kalder man det derfor en Eske K. Mathiesen, hver gang en blomst kommer farende op, så forbipasserende må vende sig om og sige, se, der kommer en blomst op af sneen. Blandt skiløbere betragtes en Eske K. Mathiesen som et mirakel.

Krage

Der arbejdes i smedjen på Ragnhildgade. Ved hvert
bedeslag på ambolten hopper stjernerne i de
magellanske skyer. En russisk mynde får basunkinder,
en fakir giver et lille gisp fra sig. Ikke mærkeligt,
at kragerne i dét kvarter tydeligt irriterede
går rundt og vræler »kaa-kaa-kaufmann!«

Digte

Blomstergåder og dyrerim (1975)

Fra spætternes have (1976)

Ind i gåsens vendekreds (1977)

Gule bjælder (1978)

Epigrammer (1982)

Fuglevarsler (1986)

Her (1988)

Noter (1990)

Den leende have (1991)

Skoledage (1993)

Der var engang en sommer (1993)

Den blå kyst (1998)

Uglemærker (2001)

Herbarium (2002)

Bornholmske digte (2002)

Digte fra marsken (2002)

At lytte til lærken (2003)

Kæpheste (2004)

Udsigt fra et muldvarpeskud (2004)

Landet rundt (2005)

ESKE · Eske K. Mathiesen · Forsamlet poesi (2005)

Gendigtninger

Den landflygtige nattergal (gendigtninger af armensk lyrik, 1977)

Den ny Uglspil (genfortællinger, 1982)

Sigfrid Lindström: Eventyrets få (sammen med Åse Rørdam, 1984)

Digte af Po Chü-Yi (1999)

Fru Lenngren (2001)

Fortællinger

Syltetøj (1979)

Almanakhistorier (1981)

Den sovende hyrde. Almanakhistorier II (1982)

Visdomskilden. Almanakhistorier III (1983)

Den dårlige nar. Almanakhistorier IV (1984)

Den grønne lanterne og andre fortællinger. Udvalgte almanakhistorier (2000)

Børnebøger

Heinrich Hundekoks bedrifter (1983)

Harlekin på flugt (1988)

De syv søskende (1989)

Den lille skrædder (1991)

Den kinesiske flue (1994)

Skatten i højen (2000)

Grovæderen (2001)

Lommebogen (2002)

De fandens mus (2003)

Nu hygger vi os (2003)

Den punkterede nisse (2004)

Kultur- og kunsthistorie

C.A. Thyregod: Fortællinger i udvalg (1972)

Sven Ljungbergs billeder (kunstnerbiografi, 1978)

Flittige øjne (artikler, 1978)

De kvindelige fynbomalere (1980)

Erindringer som historieskrivning (1981)

Den danske have (antologi, 1982)

Tyve breve til folkemindesamleren Evald Tang Kristensen (1983)

Replikker (kulturhistorier, 1987)

Den latterlige folkemindesamler (om Vilhelm Grønbechs bog »Sejersen fra Variager«, 1989)

Jesu barndomsbog (1989)

Sønderjyske fortællere (antologi, 1989)

Judas. Historien om en forræder (1990)

Agnete Madsen: Skulpturer og tegninger (1991)

Den evige jøde (monolog, 1992)

Per Ulrich: Raderinger fra Peru (1992)

Per Ulrich: Buddhastøbernes lærling (1992)

Sven Ljungberg: Teckningar. 60 år ur skissböckerna (1993)

Jonas i hvalfiskens bug (1994)

Løst og fast om kludetæpper og deres historie (1994)

Med lune og bid. 100 år med sprogforeningens almanak (1995)

Der var engang en vinter. Dansk vinter i digtning og grafik (1995)

Lyset skifter. Om Dan Thuesens raderinger (1996)

Glæden ved typografi. Bøger fra Gullanders Bogtrykkeri (1996)

Fugleglimt (om Gitz-Johansen, 1997)

Traditioner er mange ting. Festskrift til Iørn Piø (sammen med Else Marie Kofod, 1997)

Bind 14-20, 22, 34, 35 og 38 i Foreningen Danmarks Folkeminders erindringsserie »Folk fortæller«

Den forklædte Priapos. Af fugleskræmslet historie (1998)
 Hieronymus Justesen Ranch: Fugleviser (1998)
 Fuglespor i ældre dansk digtning. En mosaik (1998)
 Danske lokkefugle (1998)
 Årets gang i Ernst Køies grafik. Bornholmske stemninger (sammen med Grete Kusk, 1999)
 Döderhultarn og Sven Ljungberg. To kunstnere fra Småland (1999)
 Havet er mit. Om nogle traditionelle tolkninger af havlittens sang (2000)
 Det mørke lys. Om kunstmaleren Rud Ingemann Pedersen (2000)
 En arbejdsdag i tørvemosen. Tegninger og træsnit af Erling Frederiksen (2000)
 Jane Muus (2000)
 Udendørs. Tegninger og raderinger af C.V. Stubbe-Teglbjærg (2001)
 Erik Enevold og hans raderinger (2003)

Tekster i Brøndums Encyklopædi (1994)

Alma-Ata, Cikade, Fiskehejre, Gedekid, Grotte, Haver, Herbarium, Isfuglen,
 Jerevan, Kærlighed, Lørdags smil, Pindsvin, Provencalsk firben, Ravn, Stock-
 holm, Tivoli, Uforglemmelig, Undren, Ældreomsorg.

Jens Blendstrup (f 1968), bor på Amager: Debut 1994 med novellesamlingen *Mennesker i en mistbænk*. Har senest udgivet romanen *Gud taler ud* (2004).

Lars Bukdahl (f 1968), bor i København: Debut 1987 med digtsamlingen *Readymade!* Har senest udgivet digtsamlingen *116 chok for sheiken* (2001), børnebogen *Mars er for tabere* (2004) og litteraturhistorien *Generationsmaskinen – Dansk litteratur som yngst 1990-2004* (2004).

Louis Jensen (f 1943), bor i Århus: Debut 1973 med *Bremser i bund*. Har senest udgivet romanen *Alma* (2003) og børnebogen *Tinhjerte og ællingeffe* (2004).

Thøger Jensen (f 1960), bor i Århus: Debut 1998 med *I vores familie kan vi ikke lide ubåde*. Har senest udgivet romanen *Ludwig* (2004).

Eli I. Lund (f 1971), bor i København: Debut 2002 med *Jeg vil have sex med en kvinde fra fremtiden*.

Viggo Madsen (f 1943), bor i Odense: Debut 1966 med romanen *Brandmand på to hjul*. Har senest udgivet *Patent på tilværelsen* (prosastykker, 2004).

Eske K. Mathiesen (f 1944), bor i København: Mag. art. i Nordisk Folkemindevidenskab 1971. Første digte trykt i *Hvedekorn* nr. 4, 1969. Bogdebut 1976 med digtsamlingen *Fra spætternes have*. I marts 2005 udkom de samlede digte, *ESKE · Eske K. Mathiesen · Forsamlet poesi*, på forlaget Arena.

Carsten René Nielsen (f 1966), bor i Århus: Debut 1989 med digtsamlingen *Mekaniker elsker maskinsyerske*. Har senest udgivet digtsamlingen *Enogfyrre dyr* (2005).

Paardekooper (f 1949), bor i København: Digt i *Hvedekorn* nr. 1, 2003. I 2003 udkom romanen *Sixten og Elvira* og digtsamlingen *Stemmer og sten ved Vestre kirkegård* (med fotografier af Lars Gundersen).

Morten Søndergaard (f 1964), bor i Pietrasanta, Italien: Debut 1992 med digtsamlingen *Sahara i mine hænder*. Har senest udgivet *At holde havet tilbage med en kost* (2004).

REDAKTION: CARSTEN RENÉ NIELSEN OG ANDERS ABILDGAARD NIELSEN.

ILDFISKEN UDKOMMER TO GANGE ÅRLIGT. ABONNEMENT: 100 KR. ÅRLIGT, 60 KR. PR. NUMMER I LØSSALG (PRISERNE ER INKLUSIV MOMS OG FORSENDELSE).

EKSPEDITION OG REDAKTION: ILDFISKEN, SKOVVEJEN 69 B, 2. SAL, 8000 ÅRHUS C. TLF.: 22 97 51 49. WEBSITE: WWW.ILDFISKEN.DK. E-MAIL: ILDFISKEN@ILDFISKEN.DK.

ILDFISKEN MODTAGER GERNE POESI, PROSA, OVERSÆTTELSER OG ESSAYS. LÆS OM AT INDSENDE TIL ILDFISKEN PÅ VORES WEBSITE.

UDGIVET MED STØTTE AF KULTURMINISTERIETS BEVILLING TIL ALMENKULTURELLE TIDSSKRIFTER.

TRYK: WERKS OFFSET.

© BIDRAGYDERNE OG ILDFISKEN. ISSN 0906-5202.

FORSIDEBILLEDE: ESKE K. MATHIESEN